

Regionrevisionen

Regionfullmäktige

För beaktande till:
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö

Granskning av åtgärder för ekonomi i balans för kollektivtrafiken

Regionens revisorer har, med hjälp av sakkunnigt biträde, granskat åtgärderna för ekonomi i balans för kollektivtrafiken.

Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag att bedöma om nämnden för trafik, infrastruktur och miljö vidtar tillräckliga åtgärder för att säkerställa att målet om en självfinansieringsgrad om 50 % nås.

Granskningsrapporten ”Region Jönköpings län – Granskning av åtgärder för ekonomi i balans för kollektivtrafiken” överlämnas härmed till regionfullmäktige.

Bakgrund

Kostnaderna för kollektivtrafik har ökat kraftigt under de senaste åren. Detta gäller framför allt kostnaderna för tågtrafik. Region Jönköpings län har ett mål för självfinansieringsgrad för länstrafiken som uppgår till 40 % för 2017 och ett långsiktigt mål på 50 % till 2025. För 2016 var självfinansieringsgraden 36,3 % jämfört med målet uppgående till 40 %. För att nå målet är det av stor vikt att arbeta både med kostnader och intäkter.

Det kan konstateras att en omfattande utökning av resandet planerats och har uppnåtts i det kollektiva trafiksystemet. Det finns en inbyggd risk i att planera och besluta om nya åtaganden när det inte står klart vad det kan komma att innebära ekonomiskt och hur kostnaden förhåller sig till huvudmannens framtida finansieringsförmåga. I en mening kan volymökningar utöver vad som planerats ses som positiv, samtidigt måste volymökningarna finansieras inom kollektivtrafikens finansiella ram.

Revisorernas bedömning

Revisorernas övergripande bedömning är att nämnden för trafik, infrastruktur och miljö inte vidtar tillräckliga åtgärder för att säkerställa att målet om en självfinansieringsgrad om 50 % nås.

Nämnden känner till utmaningarna och vad som krävs för att långsiktigt nå målet. Nämnden har identifierat de faktorer som i störst utsträckning påverkat självfinansieringsgraden samt vilka risker som föreligger för att målet inte ska kunna nås. Dessa faktorer är att höja biljettpriserna och att lägga ner linjer, alternativt reducera trafiken på de linjer som inte bär sig ekonomiskt. I motsats till detta har nämnden infört ungdomskort till ett subventionerat pris och diskuterar även införandet av ett liknande seniorkort.

Införandet av ungdomskortet har gjorts för att locka fler resenärer och för att nå resandemålet. Initiativet bidrar dock inte till att nå målet om självfinansieringsgrad. Viktigt att notera är dock att nämnden i juni 2016 föreslog höjningar av biljettpriserna men att detta inte antogs av fullmäktige, som är den instans som slutligen beslutar om prishöjningar.

Revisorernas bedömning är att nämnden framför allt strävar efter att nå målet om resandeökning, vilket sker på bekostnad av målet om självfinansieringsgrad.

Revisorerna bedömer att nämnden förlitar sig på de fördröjningseffekter som finns i samband med utökad trafik. Det konstateras att det tar 3-4 år innan resenärer fullt ut har upptäckt en ny linje och reser med den kontinuerligt. Detta betyder att det tar ett antal år innan en ny linje genererar intäkter, alternativt innan det kan konstateras att linjen inte bär sig ekonomiskt. Revisorernas bedömning är att nämnden i för stor utsträckning förlitar sig på att de linjer som finns inom några år kommer att börja generera större intäkter och på så vis kommer att bidra till ökad självfinansiering.

Revisorernas rekommendationer

Revisorerna rekommenderar Region Jönköpings län att:

- se över de övergripande målen för nämnden för trafik, infrastruktur och miljö och säkerställa att målkonflikter inte föreligger
- besluta om en strategi för hur det långsiktiga målet om självfinansieringsgrad ska kunna nås
- ta fram en åtgärdsplan för att nå budget i balans

Svar

Regionrevisionen föreslår att regionfullmäktige ger nämnden för trafik, infrastruktur och miljö i uppdrag att senast 21 november 2017 svara på vilka åtgärder som kommer att vidtas till följd av granskningens resultat och revisorernas rekommendationer.

Göte Wahlström
Ordförande

Anders Gustafsson
Vice ordförande